

Naturfaglig vurdering i forbindelse med planarbeid ved Øvre Hagen

Konsekvenser av foreslåtte tiltak

Alexander Nilsson / Helene Lind Jensen



Naturfaglig vurdering i forbindelse med planarbeid ved Øvre Hagen

Forfattere: Alexander Nilsson / Helene Lind Jensen

Publisert: 05.05.2022

Antall sider: 20 sider

Publiseringstype: PDF med aktive lenker

Oppdragsgiver: Arve Wiborg

Tilgjengelighet: Dokumentet er offentlig tilgjengelig

Rapporten refereres som: Nilsson, A. & Jensen, H.L. 2022. Naturfaglig vurdering i forbindelse med planarbeid ved Øvre Hagen. Konsekvenser av foreslåtte tiltak. Biofokus-rapport 2022-074. Stiftelsen Biofokus. Oslo.

Forsidebilder: Styvingstre av ask / Død ved av ask / blåveis / hul ask / stående død ved Foto: Helene Lind Jensen

Biofokus rapport 2022-074

ISSN 1504-6370

ISBN 978-82-8449-109-7



Gaustadalléen 21
NO-0349 OSLO
Org.nr: 982 132 924
post@biofokus.no
www.biofokus.no

Forord

Stiftelsen Biofokus har på oppdrag fra Arve Wiborg og Fristed Arkitekter AS undersøkt biologisk mangfold i et planområde ved Øvre Hagen, Asker kommune. Feltundersøkelser ble gjennomført 21. april 2022 av Alexander Nilsson og Helene Lind Jensen.

Vi vil takke oppdragsgiver ved kontaktperson Arve Wiborg for oversendelse av relevante plandokumenter og godt samarbeid i prosjektperioden.

Oslo, 05.05.22

Alexander Nilsson



Planområdet består stort sett av kalkedelløvskog med gamle store trær og mye død ved. Foto: Helene Lind Jensen.

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

Bakgrunnen for undersøkelsen er foreslått boligbygging på tomta Øvre Hagen. Utbygger ønsker å sette opp 8 boligbygg, med parkeringskjeller, uteoppholdsareal og parsellhage (figur 1). Området er i dag regulert til LNF-område etter gjeldende arealplan, og vil kreve en omregulering dersom boligprosjektet kan realiseres. De naturfaglige vurderingene i denne rapporten vil være en del av det faglige grunnlaget i planprosessen. Områdets beliggenhet er sentralt i Asker, og vegetasjonssonen er boreonemoral. Berggrunnen består av kalkstein, noe som gir opphav til rike naturtyper.

1.2 Planområde og planlagte tiltak

Planområde berører søndre deler av tomta med gnr/bnr. 13/2. Planområdet består av skog i sør, fulldyrka mark i nord, og et våningshus med låve og parkeringsplass omtrent midt i planområdet. Spesielt våningshuset er i svært dårlig forfatning. Arealene som berøres av tiltaket er skog, og deler av skogarealet i sør-øst er kartlagt som rik edelløvskog (BN00076983) med B-verdi (Viktig) i år 2000. Deler av dette arealet er i tegningene som foreligger forsøkt spart, men den planlagte veien ser likevel ut til å berøre betydelige deler av dette arealet. Utnyttelsesgraden på tomta er relativt stor sett i sammenheng med dagens utnyttelse, og tiltaket slik det foreligger vil medføre betydelige arealendringer.



Figur 1. Illustrasjonsplan for Øvre Hagen, datert 11.06.2019, fra oppdragsgiver. Planområdeavgrensningen har lysgrønn farge. Mørkere grønnfarge er areal som ikke direkte berøres.

2 Metode

2.1 Datainnsamling

Kartleggingstema

Arbeidet har omfattet kartlegging av:

- Områder spesielt viktige for bevaring av biologisk mangfold (viktige naturtyper) etter DN-håndbok 13 (Direktoratet for Naturforvaltning 2007) med tilhørende oppdaterte faktaark (Miljødirektoratet 2015).
- Utvalgte naturtyper i henhold til [Naturmangfoldloven](#) og [Forskrift om utvalgte naturtyper](#).
- Rødlistede naturtyper i henhold til Norsk rødliste for naturtyper 2018 (Artsdatabanken 2018b)
- Biologisk viktig grønnstruktur. Restnatur i byggesonen som ikke kvalifiserer som naturtype eller viltområde men som likevel har betydning for arts mangfold lokalt.
- Levesteder for rødlistearter og andre forvaltningsrelevante arter. Rødlistekategorier følger gjeldende norsk rødliste (Artsdatabanken 2021). Se vedlegg 2 for forklaring av kategorier.
- Forekomster av fremmede arter iht. Fremmedartslista 2018 (Artsdatabanken 2018a). Se vedlegg 3 for forklaring av kategorier.
- Geologisk mangfold, med fokus på rødlistede landformer (Artsdatabanken 2018b)

2.2 Konsekvensvurdering

Oppdraget gjelder ikke en konsekvensutredning (KU) i juridisk forstand, men for å vurdere konsekvensene av tiltaket har vi for enkelhets skyld basert oss på Miljødirektoratets veileder for konsekvensutredninger for klima og miljø M-1941 (Miljødirektoratet 2020). Det poengteres at det i prosjektet er brukt en noe forenklet tilnærming, tilpasset mindre byggeprosjekter.

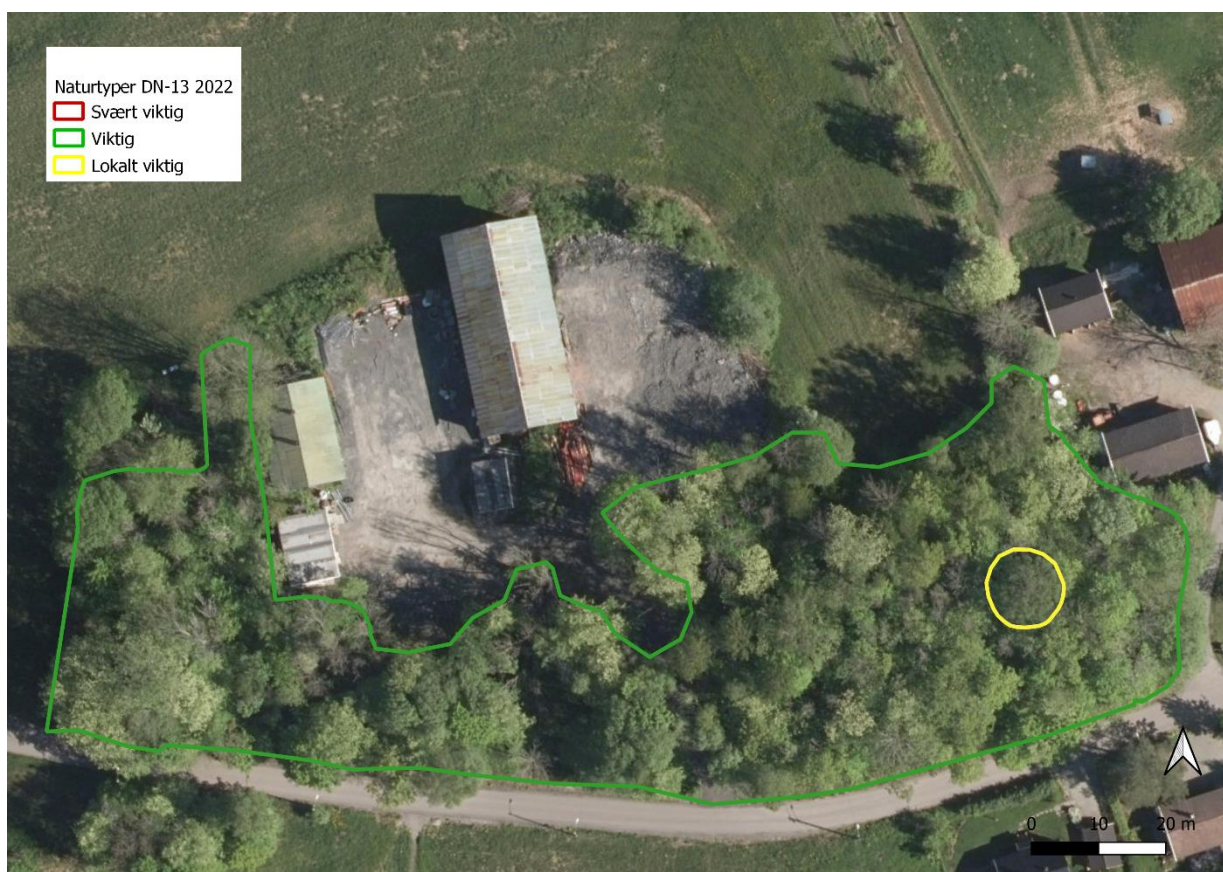
3 Resultater

3.1 Kartlagte naturtyper

Tabell 1. Oversikt over naturtypelokaliteter etter DN-håndbok 13 i undersøkelsesområdet. Beskrivelser finnes i vedlegg.

Områdenavn	Naturtype	Utforming	Verdi	Areal (daa)
Øvre Hagen	Hul eik	I skogkant	Lokalt viktig	0,1
Nordre Hagen	Kalkedelløvskog	ask/alm/hassel	Viktig/Svært viktig	6,3

I planområdet ble DN-13-naturtypene «Kalkedelløvskog» påvist i en stor del av planområdet, samt naturtypen «hul eik» (tabell 1 og figur 2). Skogen her står på kalkrik grunn av kalkskifer, og tre-sjiktet består i hovedsak av ask (EN), alm (EN), hassel og eik. Skog-naturtypen er vesentlig utvidet sammenlignet med registreringen fra 2000. Den er omtrent 6 daa stor, og dekker søndre deler av planområdet. Spesielt for naturtypen er at det er gammel gjengrodd hagemark, med store hule styvingstrær av ask. Disse trærne er i dag svært store, og indikerer stort potensiale som levested for en rekke sjeldne og rødlista arter.



Figur 2. Flyfoto av dagens situasjon på tomta Øver Hagen (gbnr. 13/2). Naturtypene har etter DN-13 metodikk B-verdi (Viktig) og C-verdi (Lokalt viktig).

Verdivurdering: Skog-naturtypen er ikke stor, men ettersom dette er en sjelden og trua naturtype gis den høy vekt på størrelse. Den ligger nær flere viktige og svært viktige naturtyper med edelløvskog, noe som trekker opp verdien til naturtypen. Artsmangfoldet gis høy vekt. Det ble under den korte feltundersøkelsen påvist ni rødlista arter, og potensiale for å finne flere regnes som svært høyt ettersom området har mye død ved i ulike nedbrytningsstadium og mange hule trær. Spesielt rødlista sopp og insekter finnes sannsynligvis på lokaliteten. Lokaliteten fremstår overraskende intakt, tross beliggenheten i et tettbygd strøk og gis høy vekt på påvirkning. Noe søppel gir et inntrykk av slitasje, men dette regnes ikke å påvirke arts mangfoldet på lokaliteten nevneverdig. Noe yngre skog i midtre partier trekker litt ned. Habitatkvaliteten vurderes til svært høy, spesielt som følge av forekomstene av de store hule styvingstrærne og mengden død ved. Lokaliteten har store kvaliteter og derav stor verdi for biologisk mangfold. Den er imidlertid ikke veldig stor, men sett i sammenheng med flere nærliggende viktige og svært viktige naturtyper vurderes lokaliteten til å grense mellom A- og B-verdi etter DN-13 metodikk.

Hadde lokaliteten vært noe større, hatt litt mer død ved og jevnt over større og eldre trær ville lokaliteten vært en klar A-verdi. Dersom lokaliteten får utvikle seg videre er det imidlertid ikke usannsynlig at den om noen år kan utvikle seg til en A-verdi lokalitet. Skjøtsel kan være et aktuelt virkemiddel for å ivareta lokalitetens kvaliteter, da i form av ny-styving av unge trær, men naturlig utvikling anses også å ivareta det biologiske mangfoldet på en god måte. Nylig arbeid med veien på tomta har medført stor skade på enkelte av de verdifulle trærne på tomta, og illustrerer noen av utfordringene utbyggingstiltak vil kunne ha på de dokumenterte naturverdiene ettersom disse ligger svært tett på eksisterende vei, parkering og bebyggelse.

Det ble også påvist en stor eik innenfor naturtypelokaliteten. Slike eiketrær omfattes av forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven. Eika var stor i omkrets (~250 cm), og hadde relativt grov bark (1-3 cm), men få døde greiner og ingen synlig hulhet. På barken av treet ble den tidligere rødlista soppen eikehårskål påvist. Eika vurderes til en C-verdi etter DN-13-metodikk. Hul eik er utvalgt naturtype etter naturmangfoldloven.



Figur 3. Konfliktkart. Naturtypene lagt over dagens planskisse. Naturtypene har etter DN-13 metodikk B-verdi (Viktig) og C-verdi (Lokalt viktig).

3.2 Artsmangfold

Det ble under feltbefaringen påvist 9 rødlistede arter innenfor planområdet. Det er viktig å presisere at undersøkelsene er gjort på et tidspunkt som er lite gunstig for å påvise karplanter, sopp og insekter. Dersom disse artsgruppene skal undersøkes grundigere bør dette gjøres på et senere tidspunkt i sesongen.

Tabell 2. Arter/Rødlistearter registrert i området.

Artsgruppe	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Kategori	Siste funn
Karplanter	<i>Ulmus glabra</i>	alm	Sterkt truet (EN)	21.04.22
	<i>Fraxinus excelsior</i>	ask	Sterkt truet (EN)	21.04.22
	<i>Primula veris</i>	marianøkleblom	Nær truet (NT)	21.04.22
	<i>Taxus baccata</i>	barlind	Sårbar (VU)	21.04.22

Artsgruppe	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Kategori	Siste funn
	<i>Tilia cordata</i>	lind	Nær truet (NT)	21.04.22
Sopp	<i>Hypoxylon vogesiacum</i>	almekullsopp	Nær truet (NT)	21.04.22
	<i>Auricularia mesenterica</i>	skrukkeøre	Nær truet (NT)	21.04.22
Lav	<i>Sclerophora pallida</i>	bleikdoggnål	Nær truet (NT)	21.04.22
	<i>Biatoridium monasteriense</i>	klosterlav	Nær truet (NT)	21.04.22

4 Konsekvensvurdering

4.1 Verdivurdering

Naturtypen verdivurderes som nevnt til A-/B-verdi, og ettersom edelløvskogen er rødlista (som del av «frisk rik edelløvskog») som nær truet betyr det at området iht. metodikken i M-1941 regnes som av «Stor verdi eller høy forvaltningsprioritet». Kartleggingstidspunktet var såpass tidlig på sesongen at våren ikke var kommet skikkelig i gang. Dette medfører noe usikkerhet knyttet til hvor tørr naturtypen er, og det kan ikke utelukkes at naturtypen eller deler av den kunne kommet inn under rødlistetypen «Kalkedelløvskog» som er vurdert som sterkt truet. I så fall skulle verdien vært satt til «svært stor verdi eller høyeste forvaltningsprioritet». Grunnet tre-sjikt i hovedsak av ask og alm, som foretrekker litt fuktigere mark, vurderes at «frisk rik edelløvskog» (NT) trolig er mest riktig. Det bør likevel tas noe høyde for usikkerhet.

Eike-lokaliteten får etter metodikken i M-1941 svært stor verdi fordi hul eik er utvalgt naturtype. Det er likevel verdt å merke seg at som naturtypelokalitet etter DN13 er den kun vurdert som lokalt viktig (C-verdi), hvilket normalt ville gitt en vesentlig lavere verdi i KU-sammenheng.

Tabell 3. Tabell for verdisetting av delområder basert på Verditabell for naturområder i M-1941.

Delområde	Ubetydelig verdi	Noe verdi	Middels verdi eller forvaltnings-prioritet	Stor verdi eller høy forvaltnings-prioritet	Svært stor verdi eller høyeste forvaltnings-prioritet	Kommentar
Rik frisk edelløvskog						Svært høy kvalitet av NT type gir stor KU verdi
Hul eik						Svært stor KU verdi grunnet utvalgt naturtype

4.2 Påvirkning

Tiltaket påvirker i stor grad edelløvskogs-lokaliteten i planområdet. Dette kan ses av konfliktkartet (figur 3), der det går frem at fem av åtte planlagte bygg vil berøre naturtypen direkte. Dersom tiltaket slik det foreligger i dag gjennomføres vil dette i praksis bety at kun en marginal del av naturtypen i sør-øst vil kunne bevares. Med bebyggelse og vei så tett innpå er det også trolig at blir sekundærpåvirkninger, som innebærer at restarealet får noe forringet kvalitet. Det er dermed usikkert om lokaliteten vil opprettholde verdien som viktig (B-verdi). Ettersom store deler av naturtypen vil forsvinne regnes tiltaket å ha en påvirkning tilsvarende «Sterkt forringet». Eika vil ikke berøres av tiltaket, og konsekvensen vurderes derfor til ubetydelig endring.

Tabell 4. Tabell for vurdering av påvirkning på naturmangfold basert på M-1941. Tiltaket vurderes å ha en påvirkning på naturtypene tilsvarende «Sterkt forringet» og «ubetydelig endring».

Planen eller tiltakets påvirkning på delområdene	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet	Kommentar
Rik frisk edelløvskog					X	
Hul eik		X				

4.3 Konsekvens

Ettersom edelløvskogslokaliteten vurderes til å ha «Stor verdi eller høy forvaltningsprioritet» og påvirkningen vurderes til «sterkt forringet», vil konsekvensen tilsi at tiltaket medfører «Alvorlig miljøskade». Samlet konsekvensgrad vurderes til å ha «Stor negativ konsekvens». Det planlagte tiltaket får ingen nevneverdig konsekvens for eika.

Tabell 5. Alternativ tabell der det ikke finnes flere utbyggingsalternativer. Konsekvensgrad for naturmangfold, fra veileder M-1941.

Alternativer		Nullalternativet	Utbygging
Vurderinger			
Konsekvens for naturtypen	Edelløvskog	0	Alvorlig miljøskade (--)
	Hul eik	0	Ikke berørt
Vurdering av samlet konsekvens for miljøtema	Samlet konsekvensgrad		Stor negativ konsekvens
	Begrunnelse		Realisering av dagens skisser av tiltaket vil medføre «Betydelig miljøskade» og «Stor negativ konsekvens» for naturtypen i planområdet.

Dersom tiltaket justeres og nedskaleres, vil både konsekvens og miljøskade kunne reduseres betraktelig, dette avhenger som tidligere nevnt av at tiltaket legges utenom naturtypen.

4.4 Vurdering opp mot Naturmangfoldloven

§ 8.(kunnskapsgrunnlaget) og § 9.(føre-var-prinsippet)

Planområdet er kartlagt for forekomst av naturtyper og viktig grønnstruktur. Artsregistreringer for alle artsgrupper er ikke grundig gjennomført, men egne feltregistreringer sammen med eldre registreringer i Artskart gir et godt nok bilde av både forekomster og potensial. Kunnskapsgrunnlaget er vurdert som godt nok til å kunne vurdere områdets naturverdi og konsekvenser av tiltaket. Et akseptabelt kunnskapsgrunnlag medfører at føre-var-prinsippet i dette tilfellet faller bort.

§ 10.(økosystemtilnærming og samlet belastning)

Det er registrert viktige naturtyper og arter i området og tiltaket vil påvirke biologisk mangfold i stor grad. Det vurderes at planene vil øke den samlede belastningen på viktige økosystemer. Det er et stort press på restarealene av natur i byggesonen rundt Stor-Oslo. Samtidig utgjør de kalkrike områdene rundt indre Oslofjord svært viktige arealer for mange trua naturtyper og artsgrupper, og mye av restnaturen har store naturverdier. Det er i senere år bygd (eller er planer om bygging) i flere restområder med rike og verdifulle skogmiljøer i byggesonen i Asker, ved Billingstad, Høn-Landås m.fl. Samlet belastning på disse miljøene i et lokalt/regionalt perspektiv er dermed stor, og de aktuelle planene bidrar til dette.



Figur 4. Viktige elementer for naturmangfold i skog-naturtypen på Øvre Hagen. Stående og liggende død ved, med hulrom som gir til et rikt sopp- og insekts-mangfold. Foto: Helene Lind Jensen



Figur 5. Gammel hul styvings-ask. På dette treet ble den rødlista laven bleikdoggnål (NT) påvist. Slike trær er svært verdifulle for biologisk mangfold og kan potensielt huse mange rødlista arter. Foto: Helene Lind Jensen

5 Diskusjon

5.1 Hensyn og avbøtende tiltak

Som planene foreligger og med det antall bygg som er planlagt vil naturtypearealet- og kvaliteten bli vesentlig redusert. Skal naturverdiene ivaretas må planene endres vesentlig og nedskaleres. I tillegg til å unngå direkte nedbygging er det nødvendig med noe bufferavstand for å unngå/ redusere negativ påvirkning i anleggsfasen og videre i bruksfasen. Plassen der våningshuset, låven og parkeringsplassen i dag befinner seg, innehar ingen naturverdier og tiltak som plasseres her er i utgangspunktet ikke i konflikt med påviste naturtyper.

Dersom prosjektet nedskaleres til at kun byggene som ikke berører naturtypen realiseres, vil tiltakets påvirkning antagelig kunne reduseres til «Noe forringet». Nye planer må imidlertid vurderes på nytt når disse måtte foreligge.

Tiltaket vil kreve mye anleggstrafikk og kjøring med store maskiner som potensielt kan skade flere av de viktige trærne i naturtypen ettersom disse står svært tett innpå dagens bebyggelse. En stor styvingsask er allerede ødelagt og delvis begravd i anleggsmasser som følge av utbedring av dagens vei, og illustrer hvor sårbare naturtypene i planområdet er for tiltak (figur 6). Eventuelle tiltak bør planlegges med gode og rause hensynssoner mot naturtypene. Det er også viktig å presisere at naturtypens største begrensning med tanke på betydning for biologisk mangfold er størrelsen. Derfor vil en potensiell reduksjon av eksisterende areal av være uheldig for det biologiske mangfoldet.



Figur 6. Styvingstreet som nylig er kjørt i stykker av anleggsmaskiner. Treet er nå mer eller mindre begravd av grus og stein. Likende trær på lokaliteten huser opptil flere rødlista arter, noe dette treet også sannsynligvis gjorde. Naturtypen er svært sårbar, og eventuelle tiltak må utføres med størst mulig grad av forsiktighet. Foto: Helene Lind Jensen

6 Referanser

- Artsdatabanken. 2018a. Fremmedartslista 2018. <https://www.artsdatabanken.no/fremmedartslista2018>
- Artsdatabanken. 2018b. Norsk rødliste for Naturtyper 2018. <https://www.artsdatabanken.no/rodlistefornaturtyper>
- Artsdatabanken. 2021. Norsk rødliste for arter 2021. <https://artsdatabanken.no/lister/rodlisteforarter/2021/>
- Artsdatabanken og GBIF Norge. 2022. Artskart - internettportal for artssøk. <http://artskart.artsdatabanken.no/>
- Direktoratet for Naturforvaltning. 2007. Kartlegging av naturtyper - verdisetting av biologisk mangfold. DN-håndbok 13. 2. utgave 2006 (oppdatert 2007). DN-håndbok 13. https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/dirnat2/attachment/54/handbok-13-080408_low.pdf
- Halvorsen, R., Bryn, A., Erikstad, L., et al. 2015. Natur i Norge - NiN. Versjon 2. <https://www.artsdatabanken.no/NiN>
- Klima- og miljødepartementet. 2009. Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven). <http://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-06-19-100>
- Miljødirektoratet. 2020. Konsekvensutredninger for klima og miljø. Veileder M-1941. <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/overvaking-arealplanlegging/arealplanlegging/konsekvensutredninger/>
- Miljødirektoratet. 2021. Kartleggingsinstruks - Kartlegging av terrestriske naturtyper etter NiN2. M-1930., s.374. <https://www.miljodirektoratet.no/publikasjoner/2021/februar-2021/kartleggingsinstruks--kartlegging-av-terrestriske-naturtyper-etter-nin2/>
- Miljødirektoratet. 2022. Naturbase. <http://kart.naturbase.no/>

Vedlegg 1. Naturtypebeskrivelser

Nordre Hagen, BN00076983

Kalkedelløvskog - Verdi: B Areal: 6,3 daa

Innledning: Lokaliteten er revidert i 2022 av Alexander Nilsson og Helene Lind Jensen, Biofokus etter feltbefaring 21. april 2022. Kartleggingen er gjennomført i forbindelse med planarbeid ved Øvre Hagen, på oppdrag av Arve Wiborg. Lokaliteten ble første gang lagt inn i Naturbase i 2000, basert på naturtypekartlegging i Asker kommune i 2000. Rødlistekategorier følger siste utgave av Norsk rødliste for arter fra 2021 og Norsk rødliste for naturtyper 2018.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Skogen som er avgrenset ligger ved Hagen, vest for Asker sentrum i Asker kommune. Skogen vokser i et område som stort sett består av kalkrik grunn, der de fleste naturtypene regnes som rike. Løsmasseforekomstene er varierende, og mesteparten av naturtypen ligger på et tynt humuslag direkte over berggrunnen. Noe av arealet i sør ligger imidlertid på marine strandavsetninger. Området ligger i boreonemoral vegetasjonssone.

Naturtyper utforminger og vegetasjonstyper: Avgrensingen gjelder en edelløvskog av typen kalkedelløvskog. Skogen vokser på kalklågurt- og bærlyng-kalklågurt-mark. Tresjiktet er dominert av ask og alm, men det inngår litt hassel, eik, selje og lind, samt et par gamle frukttrær. Skogen er tydelig fleraldret og flersjiktet, og tresjiktet har vært mer eller mindre sammenhengende siden rundt 1950. Lokaliteten er antagelig en gammel gjengrodd hagemark, noe dagens store forekomst av store hule styvingstrær av ask vitner om. De fleste av disse er hule, har grov sprekkebark og partier med død ved. Styvingen opphørte for mange år siden. Enkelte av de gamle styvingstrærne har også falt til bakken, og lokaliteten er relativt rik på død ved av både små og store dimensjoner i ulik nedbrytningsgrad.

Artsmangfold: En rekke rødlistede arter er påvist på lokaliteten, de fleste med alm og ask som substrat, men også flere rødlista karplanter forekommer på lokaliteten. Ni arter totalt er nå påvist, derav fem karplanter (2 EN, 1 VU og 2 NT), to sopp (2 NT) og to lav (2 NT). Artsundersøkelsen var imidlertid svært begrenset av undersøkelsestidspunktet (seint april), og potensiale for funn av flere rødlistearter regnes som høyt, da spesielt for artsgruppene sopp og insekter.

Bruk tilstand og påvirkning: Lokalitetens tilstand og påvirkning er sterkt preget av tidligere jordbruksdrift i form av styving og lauving av trær. Lokaliteten har imidlertid vært uten noen form for skjøtsel i lang tid (anslagsvis over 50 år), og bærer i dag preg av så stor gjengroing at lokaliteten i dag fremstår som skog. Forekomst av semi-naturlige arter som marianøkleblom (NT) vitner og om beite/slått på lokaliteten. Lokaliteten fremstår i dag som tross gjengroing for å være i god stand, og det forekommer ingen påvirkning som har noen negativ konsekvens på lokaliteten.

Fremmede arter: Det er ikke registrert fremmede arter innenfor lokaliteten, men skvallerkål forekommer i grøfta ned mot veien. Barlind er imidlertid ofte spredd fra hager i Oslo-regionen, så hvorvidt dette er den ville varianten eller en hage-spredd variant er vanskelig å slå fast.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten ligger i et landskap med flere edelløvskog-lokaliteter, og lokaliteten ligger såpass nær disse at de bør ses i sammenheng. Spredningsavstandene mellom områdene er ikke større enn at de fleste arter kan klare å spre seg imellom lokalitetene. Samtidig kan

enkelte svært kortflygende insekter kanskje kan ha problemer med å spre seg fra en lokalitet til en annen.

Verdivurdering: Lokaliteten er liten (6 daa), men er flersjiktet og fleraldret. De store gamle hule styvingstrærne anses som de viktigste elementene på lokaliteten, og disse er viktige elementer for rødlistearter. Gode forekomster av død ved i ulike dimensjoner og kvalitet trekker også opp. Lokaliteten vurderes som viktig (B-verdi) for biologisk mangfold. Lokaliteten ligger svært nær en A-lokalitet av naturtypen «Viktig bekkedrag», og dette er noe som trekker opp. Samtidig er størrelsen så liten at kvaliteten for øvrig må være eksepsjonelt høy for at dette skal kunne vurderes som en A-verdi.

Skjøtsel og hensyn: Det vil være gunstig for de biologiske verdiene i området om skogen får utvikle seg uten skjøtselstiltak. Samtidig vil bruk og skjøtsel i form av ny-styving av unge trær antagelig også være gunstig, og et tiltak som kan øke lokalitetens kvalitet på lang sikt. Området vil sannsynligvis oppleve et kontinuitetsbrudd dersom ny-styving ikke forekommer, samtidig vil artene som finnes her i dag kunne benytte nærliggende lokaliteter i mellomtiden mens nye store trær med grov stabil bark og hulrom dannes. Å gjenoppta styving på eksisterende styvingstrær er ikke å anbefale, ettersom trærne nå antagelig er blitt for gamle for å tåle det. Ny-styving bør gjøres på unge ask- og almetrær i rask vekst.

Nordre Hagen

Store gamle trær – Eik Verdi: C

Innledning: Lokaliteten er kartlagt av Alexander Nilsson og Helene Lind Jensen, på feltbefaring 21.04.2022. Kartleggingen er gjennomført i forbindelse med planarbeid ved Øvre Hagen, på oppdrag av Arve Wiborg. Rødlistekategorier følger siste utgave av Norsk rødliste for arter fra 2021 og Norsk rødliste for naturtyper 2018.

Naturtyper utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er kartlagt som naturtypen Store gamle trær (utforming Eik) etter DN-håndbok 13. Den består av ei eik anslått til 240-260 cm i brysthøydeomkrets i 2022. Den har sprekkebark som varierer fra 1,5-3 cm dyp. Eika har en middels vid krone. Det finnes lite dødved i kronen og ingen synlig hulhet. Treet ser fra bakken ikke ut til å være hult, det fremstår som friskt.

Artsmangfold: Store, gamle eiker er svært viktige levesteder for en rekke sjeldne arter, særlig insekter og sopp. Artsmangfoldet på dette treet ble ikke nærmere undersøkt, men arten eikehårskål ble påvist på stammen av treet.

Bruk tilstand og påvirkning: Treet står i dag i en sørvendt skog-skråning med edelløvtrær. Krona er dermed ikke fri, og stammen får lite direkte lys. Samtidig regnes ikke dette som negativt for trets utvikling, og det anbefales ikke å fristille treet. Tilstanden regnes som god, og påvirkningen som ubetydelig.

Fremmede arter: Ingen.

Del av helhetlig landskap: Det finnes flere registrerte hule eiker i området, men tettheten må sies å være relativt lav. Samtidig finnes en rekke andre hule løvtrær av spesielt ask i umiddelbar nærhet, og i høy tetthet, så for arter som kan benytte begge eller flere treslag er det en svært positiv landskapseffekt.

Verdivurdering: Lokaliteten gis lav vekt på størrelse (inngangsverdi på størrelse) og middels vekt på sprekkebarkdybde (under 4 cm). Det ble ikke gjort funn av kravfulle arter. Habitatkvaliteter regnes som lave grunnet lite dødved og ingen synlig hulhet. Treet får høy vekt på landskapsøkologi (under 0,5 km til lignende lokaliteter).

Samlet vurderes lokaliteten som lokalt viktig (C-verdi). Treet oppfyller kravene til utvalgt naturtype hul eik, jf. forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven (www.lovdata.no/for/sf/md/xd-20110513-0512.html). Forskriften omfatter også store eiker som ikke har utviklet hulrom enda. Det skal tas særskilt hensyn til utvalgte naturtyper (naturmangfoldloven § 53).

Skjøtsel og hensyn: Fri utvikling uten skjøtsel anbefales.

Vedlegg 2. Kategorier for rødlistearter

Norsk rødliste for arter (Artsdatabanken 2021) lister og vurderer norske arters risiko for utryddelse. For å vurdere en spesifikk arts risiko for utryddelse vurderes grovt sett artens sjeldenhet, tilbakegang og leveområdets størrelse og fragmentering. Målsettingen med den nasjonale rødlisten er å sikre at artene ikke forsvinner fra landet.

Artene på rødlisten er rangert i seks kategorier. Kategoriene viser hvor høy risiko artene i kategorien har for å dø ut, forutsatt at forholdene ikke endres.

Tabell 1. Kategorier for arter som er rødlistet.

RL-kategori	Rødlistekategori	Forklaring
RE	Regionalt utdødd (Regionally Extinct)	Arter som er utdødd som reproduserende i landet. Ifølge IUCN skal denne kategorien kun benyttes når det ikke er spor av tvil om at arten er utryddet i landet. I tillegg skal arten ha reproduisert i Norge de siste 200 årene.
CR	Kritisk truet (Critically Endangered)	Arter som har ekstremt høy risiko for å dø ut (50 % sannsynlighet for utdøing innen 3 generasjoner og minimum ti år)
EN	Sterkt truet (Endangered)	Arter som har svært høy risiko for å dø ut (20 % sannsynlighet for utdøing innen 5 generasjoner, minimum 20 år).
VU	Sårbar (Vulnerable)	Arter som har høy risiko for å dø ut (10 % sannsynlighet for utdøing innen 100 år).
NT	Nær truet (Near Threatened)	En art er nær truet når den ikke tilfredsstiller noen av kriteriene for CR, EN eller VU, men er nære ved å tilfredsstille noen av disse kriteriene nå, eller i nær framtid.
DD	Datamangel (Data Deficient)	En art settes til kategori datamangel når usikkerhet om artens korrekte kategori plassering er svært stor, og klart inkluderer hele spekteret av mulige kategorier fra og med CR til og med LC.

Tabell 2. Kategorier for arter som ikke er rødlistet.

Kategori	Kategori	Forklaring
NE	Ikke vurdert (Not Evaluated)	Arter som ikke har blitt vurdert. Dette kan for eksempel skyldes dårlig utredet taksonomi, dårlig kunnskapsgrunnlag eller mangel på tilgjengelig kompetanse.
NA	Ikke egnet (Not Applicable)	Arter som ikke skal vurderes på nasjonalt nivå. I hovedsak fremmede arter hvilket er arter som er kommet til Norge ved hjelp av mennesket eller menneskelig aktivitet etter år 1800.
LC	Livskraftig (Least Concern)	Dette er arter som ikke er direkte truet og har livskraftige bestander i Norge.

Biofokus

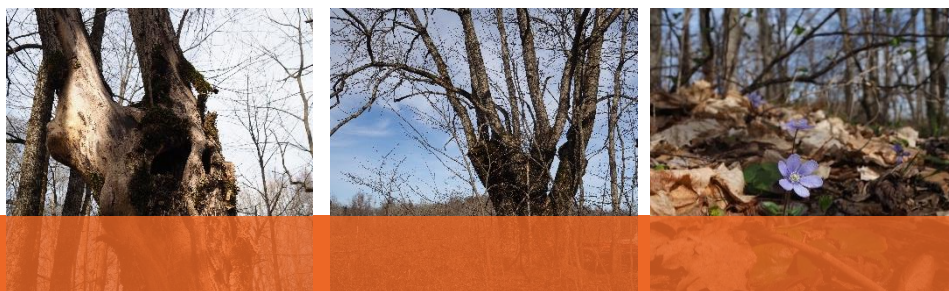
– for et godt kunnskapsgrunnlag

Biofokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. Biofokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. Biofokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. Biofokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir den digitale rapportserien **Biofokus rapport**.



Biofokus rapport 2022–074
ISSN 1504-6370
ISBN 978-82-8449-109-7

Gaustadalléen 21
NO-0349 OSLO
Org.nr: 982 132 924
post@biofokus.no
biofokus.no